

ภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยท่ามกลางพหุวัฒนธรรม ในรัฐป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

The communication of image and Thai identity in multi-cultural society of Penang, Malaysia

Received: October 17, 2018

Revised: January 2, 2019

Accepted: January 7, 2019

เมธาวี จำเนียร (Methawee Chamnian)*

กรกฎ จำเนียร (Korrakot Chamnian)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์คนไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย (2) เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย และ (3) เพื่อนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย คณะผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนไทยในเกาะป็นัง จำนวน 30 คน โดยเป็นคนไทยที่มีสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย และสัญชาติมาเลเซีย เชื้อชาติไทยที่พำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สำหรับการสุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มคนมาเลเซีย จะแบ่งสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา เป็น 3 กลุ่ม คือ คนมาเลเซียเชื้อชาติมาเลย์ คนมาเลเซียเชื้อชาติจีน และคนมาเลเซียเชื้อชาติอินเดีย กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เป็นตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 20 – 70 ปี

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ผลดังนี้ (1) ภาพลักษณ์คนไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐป็นัง คนไทยมองว่ามีทั้งแง่บวก ในด้านการนับถือศาสนา การใช้ภาษาไทย การสื่อสารด้วยรอยยิ้ม การกราบ และการไหว้ และแง่ลบ ได้แก่ คนไทยในรัฐป็นังมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ แข่งขันกัน การเข้าไปทำงานที่ไม่เหมาะสม ชาวไทยเกี่ยวกับประเทศไทยผ่านสื่อที่เต็มไปด้วยความรุนแรง สำหรับคนมาเลเซียทั้ง 3 เชื้อชาติ ให้ความเห็นว่า คนไทยเป็นคนนิสัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ เติบโตจนสถาบันพระมหากษัตริย์ ร่วมกิจกรรมของรัฐป็นังที่จัดขึ้นเสมอ รวมถึงได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนภาษาไทยจากเพื่อนคนไทยด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังโดดเด่นเรื่องการท่องเที่ยว ทำให้คนมาเลเซียนิยมไปเที่ยว และภาพลักษณ์ในแง่ลบ มาจากการรับรู้ข่าวสารจากเมืองไทย ส่วนใหญ่รับรู้ในประเด็นการเมืองที่มีความรุนแรง และข่าวก่อการร้ายเสียเป็นส่วนใหญ่ (2) รูปแบบและเนื้อหาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทย ที่พบมาก คือ สื่อกิจกรรม ในที่นี้ คือ กิจกรรมทางศาสนาที่ทั้งคนไทย คนมาเลเซีย โดยเฉพาะคนมาเลเซียเชื้อชาติจีน ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากนับถือศาสนาเหมือนกัน และสื่อบุคคล

* อาจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Dr., Department of Communication Arts, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. ,
methawee_kae@nstru.ac.th, 089-5986934

** อาจารย์ ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Department of Communication Arts, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. , korrakot_cha@nstru.ac.th,
081-370842

โดยเฉพาะคนไทยเองที่จะช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษาไทยและอาหารไทย นอกจากนี้ ก็จะพบการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อกิจกรรมในสถาบันการศึกษา การจัดกิจกรรมของสถานกงสุลไทยฯ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อป้าย บอร์ดประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สินค้าที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เป็นต้น (3) รูปแบบและเนื้อหาการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย คนไทยในรัฐปีนังควรเน้นรูปแบบสื่อกิจกรรม (กิจกรรมทางศาสนา) และสื่อบุคคล (คนไทยเผยแพร่ภาษาไทยและอาหารไทย) นอกจากนี้ ควรมีสื่ออื่น ๆ สนับสนุน ได้แก่ สื่อออนไลน์ สื่อป้าย บอร์ด เพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัดไทย สถานกงสุลไทย สถาบันการศึกษา เป็นต้น ด้านเนื้อหา ควรแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ได้แก่ รอยยิ้ม การกราบ การไหว้ การเทิดทูนพระมหากษัตริย์ การใช้ภาษาไทย การสื่อถึงนิสัยใจคอของคนไทยที่เป็นคนสุภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ ด้านศาสนาควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของไทย ซึ่งทุกชนชาติสามารถเข้าร่วมได้ที่วัดไทย การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นอีกประเด็นที่คนไทยในรัฐปีนังรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ เพราะมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนิยมท่องเที่ยวในประเทศไทย และคนไทยในรัฐปีนังควรเป็นกระบอกเสียงเผยแพร่ข่าวสารที่ดีของประเทศไทยให้คนมาเลเซียและชนชาติอื่น ๆ เข้าใจสถานการณ์ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดที่คลาดเคลื่อนได้

คำสำคัญ : การสื่อสารอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ คนไทยในรัฐปีนัง พหุวัฒนธรรม

Abstract

This research aims at (1) studying Thai people's image in multi-cultures in Penang, Malaysia, (2) studying pattern and content for communicating Thai identity and (3) proposing pattern and content for image building and communicating Thai identity which promote Thai culture and tradition. The researchers used purposive sampling; 30 Thai people in Penang Island which are both Thai nationality - Thai race and Malaysian nationality - Thai race (Orang Siam) who have stayed in Penang Island for five years or more. For the Malaysian respondents, the researchers specified a quota for three groups; Malay, Chinese and Indian race. A group was made up of ten people; giving a total of 30 participants. The sample group is between the ages of 20 to 70 years old.

The result according to the research objectives shows that the (1) Thai image in multi-cultures in Penang, regarding Thai people are expressed both positively and negatively. Among the positive feedback are that Thai people are respectful to religion, using Thai language, smiling, worshiping while the negative image are that Thai people live separately and compete with each other, work improperly, receives news from and about Thailand with violence. For the three Malaysian races, they think Thai people have good habit, establish good relationships, hard workers, worship the monarchy, participate with organized activities of

Penang and learn and exchange Thai language with Thai friends. In addition, tourism of Thailand is outstanding; it inspires Malaysian people to travel. For negative image, it comes from news receiving from Thailand which is most violent politics and terrorism. (2) Most pattern and content to communicating Thai identity is activity media (religious activity) which Malaysian-Chinese can participate in because both Thai and Malaysian-Chinese respect same religion and personal media can do public relations about art, culture and Thai style; especially, Thai language and food. Furthermore, there is Thai identity communication through activity media at educational institute, Thai consulate, online media, personal media, banners, public relations boards, Thai products, etc. (3) pattern and content to build image and Thai identity communication which promote Thai culture and tradition, Thai people in Penang should focus on activity media (religious activity) and personal media to do public relations about Thai language and food. Moreover, there should be other medias which are online media, banners and boards for doing public relations in important places such as Thai temples, Thai consulate, educational institute, etc. In case of content, it should express excellent culture; smiling, worshipping, worshipping the monarchy, using Thai language, presenting Thai habit which is polite, has good relationship and work hard. For religion issue, there should be doing public relations about Thai important days in religion and tradition which every race can participate at Thai temple. To do public relations about Thai tourism is an issue which both Thai people in Penang and relating sectors should give importance because there are Malaysian tourists like traveling in Thailand. Finally, Thai people in Penang should be mediator disseminating good news from Thailand for other races to understand situations; politics, economics and society and protect misunderstanding from other people.

Keywords: Identity communication, Image, Thai people in Penang, Multi-cultures

บทนำ

“ประเทศมาเลเซีย” ประกอบไปด้วย 13 รัฐ ถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับภาคใต้ของไทย จึงมีความใกล้ชิด และการติดต่อกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เสมอมายาวนาน การเรียนรู้ การเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อการรวมกันเป็นหนึ่งในฐานะประเทศของสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โสภณา ศรีจำปา (2557) ให้ความเห็นว่า หากยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากประเทศประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมในสังคมหนึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนคือ “ประเทศมาเลเซีย” ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยจากผลวิจัยของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย พบว่า ในอดีตคนต่างชาติที่เข้ามาอยู่ส่วนใหญ่เริ่มจากการเข้ามาทำการค้าหรือการใช้แรงงาน เกิดการสร้างชุมชนบนวิถีชาติพันธุ์

ของตนเอง เช่น กลุ่มอินเดีย กลุ่มจีน กลุ่มไทย เป็นต้น ทำงานตามความถนัดความสามารถ และยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไม่ทิ้งความเป็นตนเอง แต่ในขณะเดียวกันเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายก็มีความเคารพในอัตลักษณ์ของสังคมรอบข้าง

ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ (2551: 24) ให้ข้อมูลว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐปิ่นัง ถือเป็นเมืองท่าที่สำคัญมาตั้งแต่โบราณกาล มีความเจริญรุ่งเรืองโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ จึงมีชาติพันธุ์อพยพมาตั้งรกรากที่นี่มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีน และชาวอินเดีย ตลอดจนชาวต่างประเทศที่มาค้าขาย และศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งคนไทยเช่นเดียวกัน รัฐปิ่นังจึงเป็นแหล่งรวมชนชาติที่หลากหลาย อยู่ร่วมกันเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมาจวบจนปัจจุบัน

นอกจากนี้ จากการที่นักวิชาการได้ทำการศึกษายังเห็นสอดคล้องกันว่า รัฐปิ่นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย เป็นรัฐที่เรียกได้ว่าเป็นพหุสังคมที่มีพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาเลย์ จีน อินเดีย และชนชาติหนึ่งที่เข้าไปประกอบอาชีพ และศึกษาได้แก่ ชนชาติไทย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกัน ทำให้สะดวกในการเดินทาง และเนื่องด้วยความเป็นพหุวัฒนธรรมของรัฐปิ่นังเอง ที่มีระบบสังคมและวัฒนธรรมค่อนข้างยืดหยุ่น ให้สิทธิเสรีภาพ และอิสระในการดำเนินชีวิตมากกว่ารัฐหรือส่วนอื่น ๆ ของสหพันธรัฐมาเลเซีย ส่งผลให้คนไทยนิยมเดินทางไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากปรับตัวในการใช้ชีวิตได้ง่ายมากกว่า

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงส่งผลให้รัฐปิ่นังกับประเทศไทยมีความใกล้ชิดกัน ซึ่งไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีการรวมกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน แต่มีผลมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะในสมัยกลางรัตนโกสินทร์เรื่อยมาถึงปัจจุบัน ที่คนไทยนิยมเดินทางไปค้าขาย รวมถึงการส่งบุตรหลานไปเรียนภาษาอังกฤษที่ปิ่นัง เพราะเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารท่ามกลางภาษาถิ่นของพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะมาเลย์ จีน และอินเดีย

อย่างไรก็ตาม คนไทยในรัฐปิ่นังต้องอยู่ท่ามกลางพหุวัฒนธรรมจากหลายชนชาติ นอกจากที่ได้กล่าวไปแล้ว ก็ยังมีชนชาติจากแถบเอเชีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน ศรีลังกา ชาติในกลุ่มอาหรับ ชนชาติทางแอฟริกา และชนชาติจากทางยุโรป อาศัยอยู่ร่วมกันด้วย โดยคนไทยมีสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปิ่นัง เป็นจุดศูนย์รวมกิจกรรมต่าง ๆ และการประสานงานในทุก ๆ เรื่อง

คนไทยในรัฐปิ่นัง ซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนพหุสังคมและอยู่ร่วมกันท่ามกลางความเป็นพหุวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ นั้น การแสดงถึงภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ของคนไทยท่ามกลางพหุวัฒนธรรมเหล่านั้น จึงมีความจำเป็นและต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสื่อสาร “ความเป็นไทย” ให้ยังคงดำรงอยู่ในสังคมคนไทยที่อาศัยในรัฐปิ่นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ให้ประจักษ์แก่สายตาคนชาติ ทั้งนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจความเป็นตัวตนและวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และศิลปวัฒนธรรมซึ่งกันและกันแล้ว ความกลมเกลียวสามัคคีในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนก็จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืนอีกด้วย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยท่ามกลางพหุวัฒนธรรมในรัฐปิ่นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย จะทำให้ได้ผลการวิจัยเพื่อให้หน่วยงานและคณะคนไทยในปิ่นัง สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปิ่นัง คนทำงาน นักเรียน นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาในรัฐปิ่นัง ตลอดจนผู้อ่านทั่วไป จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมของมาเลเซีย หนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดของไทย นอกจากนี้ จะได้รับทราบภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของคนไทยในสายตาคอนไทยด้วย

กันเอง และในสายตาคนมาเลเซียที่มีหลากหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะคนมาเลย์ คนจีน และคนอินเดีย เพื่อให้เกิดการพัฒนาารูปแบบและเนื้อหาเพื่อสร้างภาพลักษณ์และสื่อสารอัตลักษณ์ของคนไทยที่ดีในสายตาคนมาเลเซียให้มากขึ้น วัฒนธรรมไทยจะได้รับความสนใจแพร่หลายมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และเกิดความเข้าใจอันดีในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์คนไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย ในพหุวัฒนธรรม รัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย คณะผู้วิจัยกำหนดไว้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ประเด็นแรก ประเด็นมุมมองภาพลักษณ์ในสายตาของคนไทยด้วยกันเอง และภาพลักษณ์คนไทยที่คนมาเลเซียมองคนไทย ซึ่งจะทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวอย่าง โดยในตัวอย่างคนไทยในมาเลเซีย นั้น คือ คนไทยที่มีสัญชาติมาเลเซีย เชื้อชาติไทย และคนไทยที่มีสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย แต่พำนักอาศัยอยู่ในเกาะปีนังเป็นเวลามากกว่า 5 ปีขึ้นไป ส่วนตัวอย่างคนมาเลเซีย นั้นคือ คนมาเลเซีย สัญชาติมาเลเซีย เชื้อชาติมาเลย์ จีน และอินเดีย เท่านั้น

สำหรับประเด็นที่ 2 คือ รูปแบบและเนื้อหาในการสื่อสารอัตลักษณ์ของคนไทยในมาเลเซีย นั้น นอกจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวอย่าง คณะผู้วิจัยยังจะได้ใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม สังเกตรูปแบบและเนื้อหาของการสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่คนไทยในรัฐปีนังจัดขึ้น

วิธีการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองภาพลักษณ์ของคนไทยในรัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ทั้งที่เป็นมุมมองจากคนไทยเอง และจากคนมาเลเซีย ตลอดจนประเด็นรูปแบบและเนื้อหาในการสื่อสารอัตลักษณ์ของคนไทย นอกจากนี้ในประเด็นรูปแบบและเนื้อหาการสื่อสารอัตลักษณ์ คณะผู้วิจัยยังจะได้ใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation) เพื่อวิเคราะห์ทั้งภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ของคนไทยในรัฐปีนัง ตลอดจนสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการสื่อสารสร้างภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของคนไทยในรัฐปีนังที่มีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรมต่อไป

คณะผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนไทยในเกาะปีนัง จำนวน 30 คน โดยเป็นคนไทยที่มีสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย และสัญชาติมาเลเซีย เชื้อชาติไทยที่พำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สำหรับการสุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มคนมาเลเซีย จะแบ่งสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควต้า เป็น 3 กลุ่ม คือ คนมาเลเซีย เชื้อชาติมาเลย์ 10 คน คนมาเลเซีย เชื้อชาติจีน 10 คน และ

คนมาเลเซีย เชื้อชาติอินเดีย 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยตัวอย่างทั้งคนไทยและคนมาเลเซีย เป็นตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 20 – 70 ปี

ผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ภาพลักษณ์คนไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

คนไทยในรัฐปีนัง มองภาพลักษณ์ของคนไทยด้วยกันเองทั้งในแง่บวก และแง่ลบ โดยในแง่บวก ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านศาสนา คนไทยมองว่า คนไทยในรัฐปีนังยังคงให้ความสำคัญกับการไปทำบุญกันที่วัดไทยต่าง ๆ โดยเฉพาะในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันพระ ฯลฯ รวมถึงเมื่อมีประเพณีต่าง ๆ ของไทย ก็จะมาทำกิจกรรมที่วัด ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง และทำบุญสารทเดือนสิบ

นอกจากนี้ วัดไชยมงคลาราม ยังเป็นสถานที่เรียนภาษาไทยของลูกหลานไทยในรัฐปีนังอีกด้วย ซึ่งการใช้ภาษาไทยของคนไทยสามารถเป็นจุดสังเกตที่สำคัญที่ใช้แยกแยะคนไทยจากคนมาเลเซีย ซึ่งเมื่อคนไทยพบเจอกัน ก็จะใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นหลัก รวมถึง การสื่อสารด้วยรอยยิ้ม การกราบ การไหว้ ก็เป็นสัญลักษณ์ของคนไทยที่ยังคงอนุรักษ์ไว้เพื่อสื่อสารความเป็นไทยในต่างแดน

สำหรับภาพลักษณ์ในแง่ลบ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในรัฐปีนังปัจจุบัน ที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยเข้าสังคมกัน และมีลักษณะการแข่งขันกันเองเสียมากกว่า ซึ่งอาจจะมีเหตุผลเพราะว่า คนไทยในรัฐปีนังมักจะพบเจอกันเฉพาะในวันสำคัญทางศาสนาที่วัด ไม่ค่อยรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมใด ๆ เท่าที่ควร และยังมีประเด็นลักษณะการเข้ามาทำงานของคนไทยบางกลุ่ม บางคนที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้เกิดการดูถูกจากคนมาเลเซียได้

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวสารของสื่อไทย หรือแม้แต่สื่อมาเลเซียที่เกี่ยวกับประเทศไทย ก็มักเป็นข่าวเกี่ยวกับการฆ่ากันตาย ขวาระเบิด ส่งผลให้คนไทยในรัฐปีนัง รู้สึกว่าประเทศไทยล้าหลัง เพราะการเมืองที่ล้าหลัง และมีแต่เหตุการณ์ความรุนแรง คนมาเลเซียก็จะสนใจข่าวการเมืองของไทยซึ่งเกี่ยวกับความไม่สงบทางการเมือง ส่งผลให้คนมาเลเซียคิดว่าเมืองไทยน่ากลัว ซึ่งคนไทยในรัฐปีนังจะมีบทบาทหน้าที่ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อคลายความตื่นกลัวของคนมาเลเซีย

สำหรับภาพลักษณ์คนไทยในทัศนคติของคนมาเลเซียในรัฐปีนัง คณะผู้วิจัยขอนำเสนอในภาพรวมดังนี้ คนมาเลเซียทั้ง 3 เชื้อชาติ ให้ข้อมูลว่า พวกเขา รู้สึกว่าคนไทยมีศาสนาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับพวกเขา ในขณะที่คนไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ชาวมุสลิม) มีศาสนาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับคนมาเลเซียเชื้อชาติมาเลย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ด้วยคนไทยภาคใต้มีความหลากหลายของศาสนา ได้แก่ ไทยพุทธ และไทยมุสลิม จึงสามารถเข้าได้ทั้งกับคนมาเลเซียเชื้อชาติจีน และอินเดีย และมาเลย์

ส่วนใหญ่คนมาเลเซียจะมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อคนไทยในประเด็นต่าง ๆ โดยเริ่มจากลักษณะนิสัยของคนไทยที่เป็นคนนิสัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สุภาพอ่อนน้อม สุจริต เติบโตสถาบันพระมหากษัตริย์ และเข้าร่วมกิจกรรมที่รัฐปีนังจัดขึ้นเสมอ ๆ นอกจากนี้ คนมาเลเซียมีเพื่อนชาวไทยค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านกัน จึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องภาษา ชาวมาเลเซียนิยมเรียนภาษาไทยจากเพื่อนคนไทยที่รู้จักมักคุ้น

คนมาเลเซียยังนิยมเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากความสวยงามของภูมิศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยว ความหลากหลายของอาหารการกิน สินค้าที่มีให้เลือกในราคาถูกและทันสมัยและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ดึงดูดของไทย โดยจังหวัดที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ติดกับชายแดนไทยมากที่สุด ได้แก่ จ.สงขลา นอกจากนั้น ยังมีกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จ.เชียงราย และ จ.เชียงใหม่ และจังหวัดที่ติดทะเล ได้แก่ จ.กระบี่

สำหรับภาพลักษณ์ในแง่ลบ มาจากการรับรู้ข่าวสารจากเมืองไทย ส่วนใหญ่รับรู้ในประเด็นการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังเป็นข่าวก่อการร้าย โดยเฉพาะข่าวที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่โดนระเบิดเสียชีวิต จากกรณีการเกิดการก่อการร้ายที่สี่แยกราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร เมื่อสิงหาคม 2558 ที่ผ่านมา

รูปแบบและเนื้อหาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยในพหุวัฒนธรรมในรัฐป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

รูปแบบการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยในรัฐป็นัง ที่พบมาก คือ สื่อกิจกรรม ในที่นี้ คือ กิจกรรมทางศาสนาที่ทั้งคนไทย คนมาเลเซีย โดยเฉพาะเชื้อชาติจีน ได้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากนับถือศาสนาเหมือนกัน โดยได้เข้าร่วมกิจกรรมที่วัดทั้งในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ รวมถึงการจัดประเพณีไทยต่าง ๆ ก็จะจัดขึ้นในวัดด้วย

“สื่อบุคคล” เป็นอีกสื่อหนึ่งที่ช่วยสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคนไทยเอง ที่จะช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยแก่สายตาชาวมาเลเซีย โดยสิ่งที่ชาวมาเลเซียเห็นว่าสื่อบุคคลสามารถถ่ายทอดได้ดี คือ ภาษาไทยและอาหารไทย

นอกจากนี้ ก็จะมีการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อกิจกรรมในสถาบันการศึกษา การจัดกิจกรรมของสถานกงสุลไทยฯ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อป้าย บอร์ดประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สินค้าที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เป็นต้น

รูปแบบและเนื้อหาการสร้างภาพลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทยในพหุวัฒนธรรม รัฐป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

คนไทยในรัฐป็นังควรเน้นรูปแบบสื่อกิจกรรม (กิจกรรมทางศาสนา) และสื่อบุคคล (คนไทยเผยแพร่ภาษาไทยและอาหารไทย) นอกจากนี้ควรมีสื่ออื่น ๆ สนับสนุน ได้แก่ สื่อออนไลน์ สื่อป้าย บอร์ด เพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัดไทย สถานกงสุลไทย สถาบันการศึกษา เป็นต้น

ด้านเนื้อหา ควรแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ได้แก่ รอยยิ้ม การกราบ การไหว้ การเทิดทูนพระมหากษัตริย์ การใช้ภาษาไทย การสื่อถึงนิสัยใจคอของคนไทย ที่เป็นคนสุภาพ มีมนุษยสัมพันธ์สูง

นอกจากนี้ด้านศาสนาควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของไทย ซึ่งทุกชนชาติสามารถเข้าร่วมได้ที่วัดไทย

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นอีกประเด็นที่คนไทยในรัฐปีนัง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ เพราะมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนิยมท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยเฉพาะ จ.สงขลา จังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ กรุงเทพฯ และจังหวัดทางภาคเหนือของไทย

นอกจากนี้ สำหรับการสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยที่ดีผ่านสื่อต่าง ๆ คนไทยในรัฐปีนังควรเป็นกระบอกเสียงเผยแพร่ข่าวสารที่ดีของประเทศไทยให้คนมาเลเซียและชนชาติอื่น ๆ เข้าใจสถานการณ์ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดที่คลาดเคลื่อนได้

อภิปรายผล

เกาะปีนัง หรือที่คนไทยในอดีตจนปัจจุบันเรียกว่า เกาะหมากนี้ ปัจจุบันกลายมาเป็นรัฐปีนัง ซึ่งเป็น 1 ใน 13 รัฐที่รวมกันกลายมาเป็นประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย มีเมืองหลวงคือเมืองจอร์จทาวน์ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกพร้อมกับเมืองมะละกาของมาเลเซีย ในวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 ทั้งนี้ ศุภรัตน์ ธาราศักดิ์ (กรมศิลปากร) (2558 : 116-117) ให้ข้อมูลว่า ไทรบุรี เปอร์ลิส กลันตัน และตรังกานู เคยมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราชของไทย เช่นเดียวกับปีนัง ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐเคดะห์หรือไทรบุรีมาก่อน ต่อมาภายหลัง จึงได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 2500 ได้รับการสถาปนาเป็นรัฐ ๑ แห่งของมาเลเซีย

ปีนังเคยเป็นเมืองท่าที่มีการติดต่อค้าขายสัมพันธ์กับหัวเมืองปักษ์ใต้ของไทย ปินังเป็นสถานที่ที่มีการเปิดสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้มีคนไทยนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในยุคสมัยหนึ่ง เป็นสถานที่ประทับและพำนักถาวรของพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการระดับสูงของไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และยังเป็นเมืองท่าที่เปิดโอกาสให้ทุกชนชาติเข้ามาประกอบอาชีพ และให้สิทธิแก่ทุกชนชาติในการพำนักอาศัยมากกว่ารัฐอื่น ๆ ในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย สังคมของรัฐปีนัง จึงมีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรม คือ มีหลายชนชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาภาพลักษณ์ของคนไทยในสังคมพหุวัฒนธรรมในรัฐปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย เนื่องจากการอาศัยอยู่ร่วมกันในพหุวัฒนธรรม แม้จะอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันได้ แต่ย่อมมีความแตกต่างกันในแต่ละชนชาติ การรับรู้อัตลักษณ์ของกันและกัน จะมีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ภายในใจของชนชาติอื่น ๆ ซึ่งจากแนวคิดของ รัตนาวดี ศิริทองถาวร (2546: 155-156 อ้างใน เกศินี บัวดิศ, 2554 : 88) พบว่า ภาพลักษณ์มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากความประทับใจที่ดีและไม่ดีของบุคคลต่อสิ่งนั้น ๆ และภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ดังนั้น ในฐานะคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐปีนัง ควรสร้างภาพลักษณ์ที่ดี โดยการสร้างความประทับใจแก่คนทุกชนชาติ รวมถึงการเร่งเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้เป็นภาพลักษณ์ที่ดีให้ได้ ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์คือ ต้องการศึกษภาพลักษณ์ของคนไทยในรัฐปีนัง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และสื่อสารอัตลักษณ์ของความเป็นไทยให้เป็นที่รู้จัก โดยเกศินี บัวดิศ (2554: 89) นำเสนอหลักสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานไว้ว่า ควรมีการค้นหาคำพูดดีและจุดบกพร่องหรือจุดอ่อนแห่งภาพลักษณ์ของหน่วยงานที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เพื่อวางแผนและกำหนดขอบเขตของภาพลักษณ์ ที่องค์กรต้องการจะสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของกลุ่มเป้าหมาย

จากนั้นกำหนดหัวข้อต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสร้างภาพลักษณ์แก่ประชาชน และใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เข้าช่วยในการดำเนินการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเข้าถึงประชาชนเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ค้นหาภาพลักษณ์ในแง่บวกและลบของคนไทยในทัศนะของคนไทยด้วยกันเองและคนมาเลเซีย จากนั้นได้กำหนดรูปแบบและเนื้อหาที่ควรจะสื่อสาร รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อคนไทยในรัฐปีนัง

ทั้งนี้จากผลการวิจัย พบว่า คนมาเลเซียในภาพรวมไม่ได้รู้สึกว่าคนไทยมีความแตกต่างจากพวกเขาสักเท่าไรนัก เนื่องจากบุคลิกลักษณะภายนอก นิสัยใจคอ การนับถือศาสนามีส่วนคล้ายกับคนมาเลเซีย เชื้อชาติจีน และเชื้อชาติมาเลย์ (คนไทยมุสลิม) อย่างไรก็ตาม คนไทยมีอัตลักษณ์ที่เด่นชัดในเรื่อง ภาษาไทยและอาหารไทยที่สามารถถือเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากคนมาเลเซียได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการสื่อสารอัตลักษณ์ ผ่านการแสดงออกและการปฏิบัติตัวของคนที่เราพบเห็นก็พอจะทำให้ทราบเบื้องต้นว่าเขามีอัตลักษณ์อย่างไร เช่น การแต่งกาย (Kenny, Whittle and Willmott, 2011: 100 อ้างใน ไพโรจน์ วิไลสุข, 2557:41-42)

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยปรากฏให้เห็นภาพลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของคนไทยที่สื่อสารออกไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม การต่างคนต่างอยู่และแข่งขันของคนไทย ข่าวดสารผ่านสื่อของประเทศไทยที่เต็มไปด้วยความรุนแรง ซึ่งคนไทยจะต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ชาวมาเลเซีย โดย Samovar (1998 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2557 : 177-178) ได้นำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารอัตลักษณ์ที่ดีแก่วัฒนธรรมอื่น ได้แก่ การรู้จักตนเองให้ดี เราต้องรู้จักและทำความเข้าใจวัฒนธรรมของตัวเราให้ถ่องแท้เสียก่อน และต้องทำความรู้จักและเข้าใจกับวิธีการสื่อสาร (Communication Style) ของตนเองและสื่อสารออกไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในกรณีภาพลักษณ์ในแง่ลบของคนไทยที่เกิดขึ้น คนไทยจึงต้องทำความเข้าใจที่มากขึ้น มีความรู้ความลึกซึ้งต่อประเด็นดังกล่าว และหาวิธีการสื่อสารที่ถูกต้อง ให้คนมาเลเซียได้เข้าใจสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น

แม้ในปีนัง จะประกอบไปด้วยหลายชนชาติ นอกจากคนมาเลเซีย 3 เชื้อชาติหลักและคนไทย ยังมีคนจากประเทศต่าง ๆ มาอยู่กันอย่างมากมาย เนื่องจากรัฐปีนังเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) คือ สังคมที่มีบุคคลหลากหลายครอบครัว หลายเชื้อชาติ หลายศาสนา หลายชนชั้น มาอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่มีการแบ่งแยก ชนชั้น (เกษรา ชัยเหลืออุไร, 2556 : 2)

การเข้าใจวัฒนธรรมซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ทุกคนในรัฐปีนังต้องทำความเข้าใจ ดังที่ พัชราภา เอื้ออมรวิช (ม.ป.ป. : 4) ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ทุกคน โดยวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน ในขณะที่เราทำการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ นั้น บุคคลแต่ละคนก็จะมีวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากการเรียนรู้ในบริบทสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้น การทำการสื่อสารกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันนั้น บุคคลย่อมจะต้องมีการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคู่สื่อสาร ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จในการสื่อสาร

การจะเกิดการสื่อสารได้ ต้องอาศัยการรับรู้ของบุคคลและมีผลต่อกระบวนการรับรู้ในแต่ละขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกรับสาร เรียบเรียงสาร ตีความสาร และมีผลต่อการแสดงออกดังต่อไปนี้ (Stewart & Bennett, 1991 อ้างใน เมตตา วิวัฒนานุกุล (กฤติวิทย์), 2559 : 141)

1. การเลือกรับสาร (Selection) คนไทยในมาเลเซียให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับข่าวพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ นอกจากนี้ ยังมีข่าวการเมือง ข่าวสังคม ตลอดจนข่าวบันเทิง ซึ่งผู้รับสารเลือกรับข้อมูลที่สนใจ หรือเกิดประโยชน์กับผู้รับสารมากที่สุด โดยสื่อที่เข้าถึงและรับสารได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ คือ โทรศัพท์และสื่อออนไลน์ รวมถึงสื่ออื่น ๆ ซึ่งตรงกับทฤษฎีการรับรู้ที่ว่า คนเรามักรับสารจากสิ่งใดที่เราสามารถเข้าถึงได้ง่าย

2. การจัดเรียงสาร (Organization) เมื่อเลือกรับสาร ก็จะเข้าสู่การจัดเรียงสาร คือการจัดเรียงเรื่องราวให้เกิดความจดจำ และเกิดความเข้าใจได้ในที่นี้ คือ การรับรู้ข่าวการเมืองของประเทศไทย โดยสื่อประเทศไทย หรือแม้กระทั่งสื่อมาเลเซียเอง มักนำเสนอข่าวความรุนแรงทางการเมือง ข่าวการก่อการร้ายของประเทศไทย ซึ่งเป็นการเรียงสารของผู้รับสารให้เกิดการจดจำและความเข้าใจ

3. การตีความ (Interpretation) คือ การสรุป ตัดสิน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการเลือกรับสารมาแล้ว การตีความนี้จะขึ้นอยู่กับทางเลือกและจัดเรียงสารตามความเข้าใจ ความคาดหวังและตามเป้าหมายของบุคคล ซึ่งการตีความของคนไทยในรัฐป็นัง ได้ตีความว่า สื่อไทยมักนำเสนอความรุนแรงทางการเมือง การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในเมืองไทยลักษณะคนไทยมักแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน(เมตตาวีวัฒนากุล(กฤตวิทย์)),2559:138-141)

หากผู้ส่งสาร ซึ่งหมายถึง คนไทยในรัฐป็นังเข้าใจถึงกระบวนการรับรู้สารดังกล่าวข้างต้น จะทำให้สามารถเลือกสารที่จะสื่อออกไปได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี เพราะการเลือกสารที่ดีจะนำไปสู่การเรียงสาร และการตีความสารไปในทางที่ดีเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมคนไทยที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นและคนไทยที่ไปทำงานในรัฐป็นัง ทำให้ได้ข้อมูลคล้ายคลึงกัน แม้ว่าไทยพลัดถิ่นในมาเลเซียเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐสยามยกหัวเมืองมลายู (รัฐกลันตัน ตรังกานุ เบอรลิส และไทรบุรี) ให้กับอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2451 ซึ่งส่งผลให้คนไทยกลุ่มหนึ่งกลายเป็นไทยพลัดถิ่นในมาเลเซีย (บุญวงศ์ เกศเทศ และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2547:67 อ้างใน รัฐวุฒิ เสนาคำ, 2559 : 107) ซึ่งมีความคุ้นเคยและเห็นความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของรัฐป็นัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย แต่ก็ให้ข้อมูลคล้ายกับคนไทยที่เข้าไปทำงานในรัฐป็นังที่ว่าความเป็นไทยและไทยพลัดถิ่นในมาเลเซียยังคงอยู่ในปัจจุบัน ดังข้อสรุปของวินิจ รังผึ้ง (วินิจ รังผึ้ง, 2550 อ้างใน รัฐวุฒิ เสนาคำ, 2559 : 110) ผู้เดินทางเข้าไปเยี่ยมชุมชนคนไทยในมาเลเซียใน พ.ศ.2550 ที่พบว่า คนไทยนับถือพระพุทธศาสนากันอย่างเคร่งครัด และแนบแน่นกับวัดกับพระพุทธศาสนาอันเป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจของพวกเขา เมื่อมีงานบุญงานเทศกาลทางพระพุทธศาสนาพวกเขาจะพร้อมใจมาทำบุญที่วัดกันพร้อมหน้า ในรัฐป็นังนั้นมีวัดใหญ่ ๆ อยู่บนเกาะถึง 5 วัด และอยู่นอกเกาะอีก 5 วัด

ภายในบ้านของคนไทยมักจะมีพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชินี และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ประดับไว้บูชา

การสื่อสารจะพูดจาสื่อสารกันด้วยภาษาไทย แม้คนไทยในมาเลเซียเหล่านี้ซึ่งปัจจุบันเป็นคนรุ่นที่เกิดในมาเลเซีย แต่ในชีวิตประจำวันพวกเขายังรักภาษาไทยและใช้ภาษาไทยกันในครอบครัว ดูโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ จากเมืองไทย ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นไทยที่ยังคงอยู่ให้เห็นในรัฐป็นัง ทั้งจากคนไทยพลัดถิ่นและคนไทยที่เข้าไปทำงาน หรือศึกษาเล่าเรียนอยู่ที่นั่น

นอกจากคนไทยพลัดถิ่นที่ถือเป็นหลักฐานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียแล้ว ในรัฐปีนัง ยังปรากฏสถานที่ต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยมากมาย เช่น หมู่บ้านไทยปูเลติกุล วัดไชยมังคลาราม อนุสาวรีย์ของนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทย พระยามโนปกรณนิติธาดา หนิภัยการเมืองมาอยู่ที่ปีนัง และถึงแก่นิจกรรมที่นี้

ข้อมูลข้างต้น ยังสอดคล้องกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ที่พบว่า คนไทยพลัดถิ่นหรือคนไทยที่อาศัยอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ต่างยังคงสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นบทบาทของสถาบันทางศาสนาที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยในต่างแดน การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันที่ทำให้เป็นสิ่งแยกแยะคนไทยจากคนชนชาติอื่น ๆ ตลอดจนการเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทุกบ้านของคนไทยจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระราชวงศ์ประดับบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

ดังนั้น ภาพลักษณ์ที่ตีรวมถึงการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยจะยังคงได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนทุกชนชาติในรัฐปีนัง รวมถึงในรัฐอื่น ๆ ของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียได้รับรู้และก่อให้เกิดความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของไทยต่อไป ย่อมต้องอาศัย “คนไทย” ทั้งในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และคนไทยในประเทศไทยที่จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยให้คนมาเลเซีย ประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้รู้จัก รวมถึงทุกประเทศทั่วโลก

ข้อจำกัดในการวิจัย

จากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นชาวมาเลเซียค่อนข้างมีอายุน้อย ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ โดยเฉพาะคนมาเลเซีย เชื้อชาติจีน คณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีปรับช่วงอายุตัวอย่างให้สัมภาษณ์ จาก 30-70 ปี เป็น 20-70 ปี

เนื่องจากคณะผู้วิจัยไม่สะดวกในการเดินทางไปเก็บข้อมูลเชิงสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่คนไทยในรัฐปีนังจัดขึ้นตามวาระต่าง ๆ ได้ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการดำเนินการวิจัยของคณะผู้วิจัย คณะผู้วิจัยจึงสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมตามสะดวก และการสังเกตการณ์เพิ่มเติมผ่านสื่อออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

จากงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยคาดหวังว่าผู้อ่านและผู้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัย ซึ่งได้แก่ หน่วยงานและคณะคนไทยในปีนัง อาทิ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง คนทำงาน นักเรียน นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาในรัฐปีนัง ตลอดจนผู้อ่านทั่วไป จะได้รับทราบลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในปัจจุบันในรัฐปีนัง และภาพลักษณ์คนไทยในรัฐปีนังจากทัศนคติของคนไทยด้วยตนเอง และจากคนมาเลเซีย รวมถึงลักษณะการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยของคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐปีนัง เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหาที่ควรนำไปสร้างภาพลักษณ์และสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยต่อไป เพื่อการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักในประเทศมาเลเซียและทั่วโลกต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ปี 2559

Reference

- Buadid, K. (2011). “phāplak kap thitthāng phūā kānprachāsamphan khōng mahāwitthayālai” [Image and direction for public relations of university]. Siam Communication Review, 11, 12.
- Chailuangurai, K. (2013). ‘ēkkasān thāng wichākān rūāng khwāmkyatāēng nai sangkhom phahu watthanatham [Conflict in multi-cultural society academic document]. Retrieve January 15, 2017 from http://61.19.238.229/dsdw2011/doc.php?doc_ref=106
- Euamornvanich, P. (n.d.). kānsūsān rawāng watthanatham [Intercultural communication]. Retrieve January 15, 2017 from gs.rmu.ac.th/rmuj/myfile/intercultural%20communication.doc
- Kaewthep, K. (2014). sāt hāēng sū lāe watthanatham suksā. [Science of Media and Culture Study] (3rd ed.). Bangkok: Parbpim.
- Kuwinpant, P. (2008). ‘attalak lāe khwāmlāklaī thāng watthanatham khōng ‘Ēchiā tawan ‘ōk chiāng tai [The identity and diversity of Southeast Asia]. Southeast Current, 5, 15: 24.
- Senakham, T. (2016). Thai tāngdāo thāo tāng dāen : sangkhomwitthayā khōng chīwit khām phromdāen [Thai Thangdao Thao Thangdan:Sociology of life across borders]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sophana, S. (2014). wēthī sēwana ‘Āsīan huākho sāt lāe sin khōng kān yū rūām kan [ASEAN Forum “Science and art in living together”]. Thai Health Promotion Foundation and Institute of Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. Retrieved on January 22, 2017 from <http://www.thaihealth.or.th/Content/25574เรียนรู้%20อยู่ร่วม%20บนความต่างของวัฒนธรรม%20%20%20%20%20%20%20.html>
- Tharasak, S. (Silpakorn Division). (2017). Thai pīnang khwāmsamphan nai bōribot thāng prawattisat : chāk nānā mā lē rat sū Malēsīā lāe singkhapō nai patchuban [Thai Penang relation in historic context: From Malay states to Malaysia and Singapore in present]. Bangkok: Silpakorn Division.

Wilainuch, P. (2014). k̄anbō̄rihān k̄ānsū̄sān khō̄ng ‘ongk̄ān k̄ānsū̄sān kap klum phū mī suāndai suānsiā [Organizational Communication Management, communication with stakeholder groups]. Bangkok: Active Print.

Wiwatthanukul (Kittawit), M. (2017). k̄ānsū̄sān rawāng watthanatham [Intercultural communication]. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.